

GẮN KẾT HƠN NỮA ĐÀO TẠO VỚI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ CHUYỂN GIAO CÔNG NGHỆ (NCKH-CGCN) TRONG NHÀ TRƯỜNG

GS.TSKH. Ngô Thế Thi

Nghị quyết TƯ 2 (Khóa VIII) của Đảng về khoa học-công nghệ (KH-CN) đã chỉ rõ: “*Các trường đại học phải là các trung tâm nghiên cứu KH-CN, chuyển giao và ứng dụng công nghệ vào sản xuất và đời sống*” và “*...đảm bảo kết hợp giữa Viện nghiên cứu và Trường đại học, gắn nghiên cứu triển khai với sản xuất kinh doanh...*”

Thực hiện các chủ trương của Đảng và nhà nước về phát triển Giáo dục-đào tạo gắn với KH-CN, những năm qua hoạt động NCKH của các cơ sở đào tạo Kiến trúc-Xây dựng đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, ngày càng đóng góp có hiệu quả cho sự nghiệp GD-ĐT và phát triển KH-CN của đất nước.

Các đề tài NCKH phục vụ nâng cao chất lượng đào tạo, như: Cải tiến chương trình, nội dung và phương pháp đào tạo, xây dựng và bồi dưỡng nâng cao trình độ cán bộ giảng dạy, cải tiến tổ chức-quản lý phục vụ đào tạo, v.v...

Các đề tài NCKH phục vụ hoạch định chính sách và phát triển KT-XH trong lĩnh vực kiến trúc-xây dựng, như: Phát triển kiến trúc hiện đại và giữ gìn bản sắc dân tộc trong kiến trúc, Đô thị hóa, Công nghiệp hóa-hiện đại hóa xây dựng, Quy hoạch và phát triển nông thôn, Quy hoạch và xây dựng đô thị, Quy hoạch và xây dựng khu công nghiệp, xây dựng nhà ở, công nghệ vật liệu xây dựng, công nghệ xây dựng nhà cao tầng, các vấn đề kiến trúc và môi trường, v.v...

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, hoạt động NCKH-CGCN của các cơ sở đào tạo còn nhiều mặt hạn chế, bất cập, chưa tương xứng với nhiệm vụ và tiềm năng KH-CN của nhà trường.

Còn nhiều đề tài NCKH nặng về lý thuyết, chưa gắn với các nhiệm vụ phát triển KT-XH, hiệu quả phục vụ sản xuất thấp. Việc xác định đề tài NC chủ yếu dựa vào ý muốn chủ quan và khả năng sẵn có của người đăng ký, chưa xuất phát từ những đòi hỏi của XH, của thực tế sản xuất. Nhiều kết quả NC còn dừng trên giấy, không được triển khai ứng dụng trong thực tế (70%).

Hiệu quả nâng cao chất lượng đào tạo thông qua hoạt động NCKH-CGCN chưa rõ ràng và chưa đều, thể hiện ở các mặt: trình độ cán bộ giảng dạy còn hạn chế (cả lý thuyết lẫn thực hành); chương trình, nội dung và phương pháp giảng dạy-học tập còn lạc hậu, chậm đổi mới và hiện đại hóa; chất lượng tốt nghiệp còn thấp, nhất là luận văn thạc sĩ và luận án tiến sĩ, v.v...

Số lượng cán bộ giảng dạy tham gia NCKH chưa đạt yêu cầu (<50%), chưa có những quy chế rõ ràng, chặt chẽ về nghĩa vụ, quyền lợi, điều kiện và thời gian tham gia NCKH của cán bộ giảng dạy. Số lượng cán bộ thực sự có năng lực NCKH còn ít,

nhiều cơ sở đào tạo đang có nguy cơ hẫng hụt về đội ngũ cán bộ KH-CN đầu ngành, cán bộ KH có trình độ cao.

Cơ chế tổ chức-quản lý NCKH chưa tạo điều kiện phát huy hết tiềm lực khoa học của các cơ sở đào tạo, nhất là các cơ sở không trực thuộc Bộ chuyên ngành. Việc tập hợp các chuyên gia dưới dạng ghi tên trong các đề tài hoặc lấy ý kiến trong các hội nghị, hội thảo còn nặng hình thức.

Việc đánh giá kết quả và chất lượng NCKH chưa được tiến hành một cách khoa học, chưa đi vào thực chất, còn nặng hình thức và còn bị chi phối bởi nhiều yếu tố xã hội khác.

Việc đầu tư kinh phí cho các đề tài NCKH còn thấp và phân tán. Việc huy động các nguồn kinh phí khác cho NCKH còn rất hạn chế.

Hội nghị lần thứ 6 của BCH TƯ Đảng khóa IX về GD-ĐT và KH-CN nhấn mạnh từ nay tới năm 2010 cần đổi mới quản lý và tổ chức hoạt động KH-CN mà trọng tâm là **“Xây dựng cơ chế liên kết giữa đào tạo – NCKH – sản xuất kinh doanh, kết hợp đào tạo với NCKH giữa các trường đại học và các viện nghiên cứu, các tổ chức NCKH và CN khác, tăng mức đầu tư cho NCKH trong các trường đại học”**. Trong đó có 2 nhiệm vụ quan trọng là gắn kết hơn nữa hoạt động KH-CN với công tác đào tạo, nhất là đào tạo sau đại học và chuyển giao tiến bộ KH-KT phục vụ sản xuất và đời sống.

Xuất phát từ tình hình thực tế và yêu cầu, nhiệm vụ phát triển, trước mắt cần quan tâm một số vấn đề:

- Cần tiếp tục quán triệt và cụ thể hóa quan điểm coi hoạt động KH-CN là một trong 2 nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường, coi nguyên lý kết hợp đào tạo với NCKH là một điều kiện quan trọng để nâng cao chất lượng đào tạo. Cần phát huy vai trò của các trung tâm NCKH trong nhà trường.
- Đổi mới cơ chế tổ chức và quản lý công tác NCKH, từ khâu xác định và lựa chọn đề tài, nhiệm vụ NC, đơn vị NC, người chủ trì, việc làm kế hoạch và tiến hành NC đến khâu đánh giá, nghiệm thu kết quả NC và triển khai kết quả NC vào thực tế sản xuất.
- Cần có quy chế đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ cán bộ làm NCKH, đặc biệt là các cán bộ được giao trách nhiệm chủ trì, chủ nhiệm đề tài.

Xây dựng tiêu chí đánh giá chất lượng và kết quả NC của các đề tài, tiêu chí đánh giá trình độ cán bộ giảng dạy thông qua kết quả làm NCKH, tham gia đào tạo sau đại học theo hướng khuyến khích tài năng NCKH. Sử dụng cán bộ lâu năm có nhiều kinh nghiệm đồng thời với việc khuyến khích và đào tạo cán bộ trẻ làm NCKH.

- Tăng cường các đề tài NCKH phục vụ trực tiếp cho sản xuất, đời sống và phục vụ nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu phát triển và hội nhập quốc tế. Phấn đấu đạt tỷ lệ >50% các đề tài NCKH được chuyển giao, ứng dụng vào thực tiễn với các mục tiêu và địa chỉ áp dụng cụ thể. Phấn đấu đạt lý lệ 40% các đề tài NCKH gắn với các luận văn, luận án.
- Tăng cường đầu tư và đa dạng hóa các nguồn đầu tư cho hoạt động NCKH-CGCN trong nhà trường. Trước mắt, tăng cường đầu tư cho bồi dưỡng cán bộ, cơ sở vật chất, trang thiết bị và điều kiện nghiên cứu cho đào tạo sau đại học, cho việc thực hiện các đề tài thuộc các chương trình KH-CN trọng điểm của nhà nước.
- Phát triển các hệ thống thông tin KH-CN, các thư viện điện tử. Đưa công nghệ thông tin trở thành công cụ phổ biến và chủ yếu phục vụ giảng dạy và NCKH trong nhà trường.
- Đẩy mạnh hợp tác NCKH giữa các cơ sở đào tạo và nghiên cứu trong nước cũng như hợp tác quốc tế. Tranh thủ các dự án hợp tác quốc tế vào giải quyết các nhiệm vụ gắn đào tạo với NCKH-CGCN, như: đào tạo và nâng cao trình độ cán bộ làm NCKH, xây dựng cơ sở vật chất, tiếp nhận công nghệ mới, hiện đại, vận dụng những thành tựu và kinh nghiệm đào tạo và NCKH tiên tiến vào hoàn cảnh cụ thể Việt nam, v.v...

Tóm lại, sự phát triển KH-CN không những là động lực phát triển sản xuất, phát triển KT-XH mà còn là động lực phát triển sự nghiệp GD-ĐT. Hoạt động NCKH-CGCN trong nhà trường là một trong những điều kiện quan trọng để nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực nói chung và trong lĩnh vực kiến trúc – xây dựng nói riêng.

Nguyên lý đào tạo gắn kết với NCKH-CGCN trong nhà trường chỉ có thể biến thành sức mạnh vật chất thực tế, nếu được sự quan tâm của nhà nước, của xã hội cũng như sự triển khai kiên quyết và sáng tạo của các cơ sở đào tạo, sự tham gia tự giác và đầy tinh thần trách nhiệm của những người làm công tác đào tạo, đặc biệt là đội ngũ cán bộ giảng dạy và cán bộ quản lý đào tạo./.